

Юридик шахслардан олинадиган фойда солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш бўйича УСЛУБИЙ ТАВСИЯЛАР

Мазкур услубий тавсиялар Ўзбекистон Республикасининг “Давлат солиқ хизмати тўғрисида”ги Қонуни, Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 29 июндаги “Ўзбекистон Республикасининг солиқ сиёсатини такомиллаштириш концепцияси тўғрисида”ги [ПФ-5468-сонли](#) Фармониға ҳамда солиқ соҳасидаги бошқа қонун ҳужжатларига мувофиқ ишлаб чиқилган.

Солиқни кимлар тўлайди

Фойда солиғини қуйидаги юридик шахслар тўлайди:

- Ўзбекистон резидентлари;
- Ўзбекистон норезидентлари,
республикамизда доимий муассаса орқали фаолият юритаётган ёки унинг ҳудудида жойлашган манбалардан даромад олаётган.

2019 йил 1 январдан бошлаб ўтган йил якунлари бўйича йиллик айланмаси (тушуми) 1 млрд сўмдан ошган ёки жорий йил давомида ушбу белгиланган чегаравий миқдорға етган корхоналар умумбелгиланган солиқларни тўлашға ўтадилар.
Йил давомидаги ялпи тушумингиз 1 млрд сўмдан ошдими?
Кейинги ойдан бошлаб корхона фойда солиғини тўлашға ўтиши лозим.

Солиқ солиш объекти

Солиқ солиш объекти бўлиб:

- Ўзбекистон Республикаси резидентларининг, шунингдек Ўзбекистон Республикасида доимий муассаса орқали фаолият юритаётган норезидентларининг фойдаси;
- Ўзбекистон Республикаси резидентларининг ва Ўзбекистон Республикаси норезидентларининг чегирмалар қилинмаган ҳолда тўлов манбаида солиқ солинадиган даромадлари ҳисобланади.

Солиқ солинадиган база қандай аниқланади

Солиқ солинадиган базани тўғри аниқлаш учун “Молиявий натижалар тўғрисида ҳисобот”ни (2-шакл) тўлдиришда Молиявий ҳисобот шакллари тўлдириш бўйича қоидаларга ([рўйхат рақами 1209, 24.01.2003 йил](#)) амал қилиш лозим.

Солиқ солинадиган база жами даромаддан Солиқ кодексининг [142-145-моддаларида](#) назарда тутилган харажатларни чегириш орқали, солиқ тўғрисидаги қонун ҳужжатларида белгиланган имтиёзлар ҳамда Солиқ кодексининг [159-моддасига](#) мувофиқ камайтириладиган суммалар инobatга олинган ҳолда ҳисоблаб чиқарилган солиқ солинадиган фойдадан иборат бўлади.

Жами даромад товарларни (ишларни, хизматларни) реализация қилишдан олинган соф тушум ҳамда Солиқ кодексининг [132-моддасида](#) кўрсатилган бошқа даромадларни ўз ичига олади.

Товар жўнатилганлиги (топширилганлиги), иш бажарилганлиги, хизмат кўрсатилганлигини тасдиқловчи ҳисобварақ-фактура, далолатнома, квитанция, чек ва бошқа ҳужжатлар реализация қилганликни тасдиқловчи ҳужжатлар ҳисобланади.

Соф тушум асосий (операцион) фаолиятнинг даромадларини ҳисобга олувчи (9000) счётлар маълумотлари асосида олинади.

Бошқа даромадлар асосий фаолиятдан бошқа даромадларни ҳисобга олувчи (9300) ҳамда молиявий фаолият бўйича даромадларни ҳисобга олувчи (9500) счётлар маълумотлари асосида аниқланади.

Қайси харажатлар чегирилади

Солиқ солинадиган фойдани ҳисоблашда жами даромаддан қуйидаги харажатларни чегириб ташлаш мумкин:

- моддий харажатлар (СК 142-моддаси);
- меҳнатга ҳақ тўлаш харажатлари (СК 143-моддаси);
- амортизация харажатлари (СК 144-моддаси);
- бошқа харажатлар (СК 145-моддаси).

Харажатлар асосланган ва ҳужжат билан тасдиқланган бўлиши керак. Улар операция санаси, суммаси, хусусиятини аниқлаш, иштирокчиларни идентификация қилиш имконини бериши лозим.

Харажатлар:

сотилган маҳсулот (товар, иш, хизмат)лар таннархини ҳисобга олувчи (9100) счётлар;

давр харажатларини ҳисобга олувчи (9400) счётлар, жумладан 9410 “Реализация харажатлари”, 9420 “Маъмурий харажатлар”, 9430 “Бошқа операцион харажатлар” счётлари;

молиявий фаолият бўйича харажатларни ҳисобга олувчи (9600) счётлар маълумотлари асосида аниқланади.

Солиқ солиш мақсадида солиқ солинадиган базага жумладан қуйидагилар қўшилади:

- товар (иш, хизмат)ларни таннархидан паст баҳоларда реализация қилишдан ва текин беришдан зарарлар;
- давлатнинг кўчмас мулкидан фойдаланганлик учун ижара ҳақининг энг кам ставкаларидан келиб чиқиб ҳисобланган ижара ҳақи миқдорининг шартномада белгиланган ижара ҳақи миқдоридан ошган суммаси;
- солиқ кодексининг 147-моддасида кўрсатилган харажатлар;
- бошқа шахслардан бепул олинган мол-мулк, мулкый ҳуқуқлар, ишлар ва хизматлар.
Тўлов манбаида солиқ солинадиган дивидендлар ва фоизлар солиқ солинадиган фойдадан чегириб ташланади.

Имтиёзлар

Фойда солиғи бўйича имтиёзлар Солиқ кодексининг [158-159-моддалари](#) ҳамда бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан белгиланган.

Ставкалар (%да)

	2018 йилда амалда	01.01.2019 йилдан
Базавий ставка	14%	12%

Солиқ солинадиган база қандай ҳисобланади

Солиқни ҳисоблаш солиқ солинадиган база ва белгиланган ставкадан келиб чиққан ҳолда амалга оширилади.

Солиқ солинадиган база қуйидаги формула бўйича аниқланади.

$$\text{ССБ} = \text{СТФ} + \text{ТПЗ} + \text{ТММ} + \text{ИХФ} + \text{ЧХ} - \text{ДФ} - \text{И};$$

Бу ерда:

СТФ – солиқ тўлангунга қадар фойда (зарар) (“Молиявий натижалар тўғрисида ҳисобот” - 2-сонли шаклнинг 240-сатри);

ТПЗ – товар (иш, хизмат)ларни таннархидан паст баҳоларда реализация қилишдан ва текин беришдан зарарлар;

ТММ – солиқ тўловчи томонидан бошқа шахслардан текин олинган мол-мулк, мулкый ҳуқуқлар, ишлар ва хизматлар;

ИХФ – давлатнинг кўчмас мулкидан фойдаланганлик учун ижара ҳақининг энг кам ставкаларидан келиб чиқиб ҳисобланган ижара ҳақи миқдорининг шартномада белгиланган ижара ҳақи миқдоридан ошган суммаси;

ЧХ – чегирилмайдиган харажатлар (солиқ солинадиган базага киритиладиган харажатлар);

ДФ – олинган (олиниши лозим бўлган) дивидендлар ва фоизлар;

И – имтиёзлар ва камайтириладиган суммалар.

Бунда, солиқ тўлангунга қадар фойданинг таркибида Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг [129-моддаси](#) учинчи қисмига мувофиқ солиқ тўловчининг даромади сифатида қаралмайдиган даромадлар ҳисобга олинган бўлса, ушбу суммалар солиқ солинадиган фойдадан чегириб ташланади.

Солиқ кодексининг [146-моддасига](#) мувофиқ ҳисобот даврида солиқ солинадиган базадан чегирилмайдиган, бироқ келгуси ҳисобот даврларида солиқ солинадиган базадан чегириладиган харажатлар мавжуд бўлса, илгари қилинган бундай харажатлар ўртасидаги фарқ солиқ солинадиган базага киритилади.

Бюджетга тўланадиган солиқ суммаси қандай ҳисобланади

Бюджетга тўланиши лозим бўлган фойда солиғи суммаси қуйидаги тартибда аниқланади.

$$\text{ФС} = \text{ССБ} \times \text{СС}$$

Бу ерда:

ФС - бюджетга тўланадиган солиқ суммаси;

ССБ – солиқ солинадиган база;

СС – солиқ ставкаси;

Фойда солиғи бўйича ҳисоботлар қачон тақдим этилади

Фойда солиғининг ҳисоб-китоби ортиб борувчи якун билан ҳисобот чорагидан кейинги ойнинг 25-кунидан кечиктирмай, йил якунлари бўйича эса, йиллик молиявий ҳисобот тақдим этиш муддатида тақдим этилади.

Фойда солиғи бўйича жорий тўловларнинг суммасини аниқлаш учун ҳисобот чораги биринчи ойнинг 10-кунигача тахмин қилинаётган солиқ

солинадиган фойда ва солиқ ставкасидан келиб чиқиб ҳисобланган фойда солиғининг суммаси ҳақида маълумотнома тақдим этилади.

Юридик шахслардан тўлов манбаида олинадиган фойда солиғи ҳисоб-китоби тўлов амалга оширилган ҳисобот даври тугагандан кейин 25 кундан кечиктирмай тақдим этилади.

Тўлов манбаида солиқ солинадиган даромадлар олган шахслар тўғрисида СТИР, номи, даромади ва ушлаб қолинган фойда солиғининг умумий суммаси кўрсатилган маълумотномани солиқ даври тугаганидан кейин 30 кун ичида солиқ органига тақдим этишни унутманг.

Фойда солиғи қайси муддатларда тўланади

Юридик шахслардан олинадиган фойда солиғини тўлаш қуйидагича амалга оширилади:

ҳисобот чорагида тахмин қилинаётган солиқ солинадиган фойдаси энг кам иш ҳақининг 200 бараваридан ошадиган солиқ тўловчилар ушбу фойда ва белгиланган ставкадан келиб чиққан ҳолда ҳисоблаб чиқарилган жорий тўловлар суммасининг 1/3 қисмини ҳар ойнинг 10-кунидан кечиктирмай тўлайди;

юридик шахслардан олинадиган фойда солиғини тўлаш ҳисоб-китобларни топшириш муддатларидан кечиктирмай амалга оширилади.

Дивидендлар ва фоизлар, шунингдек Ўзбекистон Республикаси норезидентларига тўланадиган даромадлар бўйича юридик шахслардан тўлов манбаида олинадиган фойда солиғи даромадларни тўлаш санасидан кечиктирмай бюджетга тўланади.